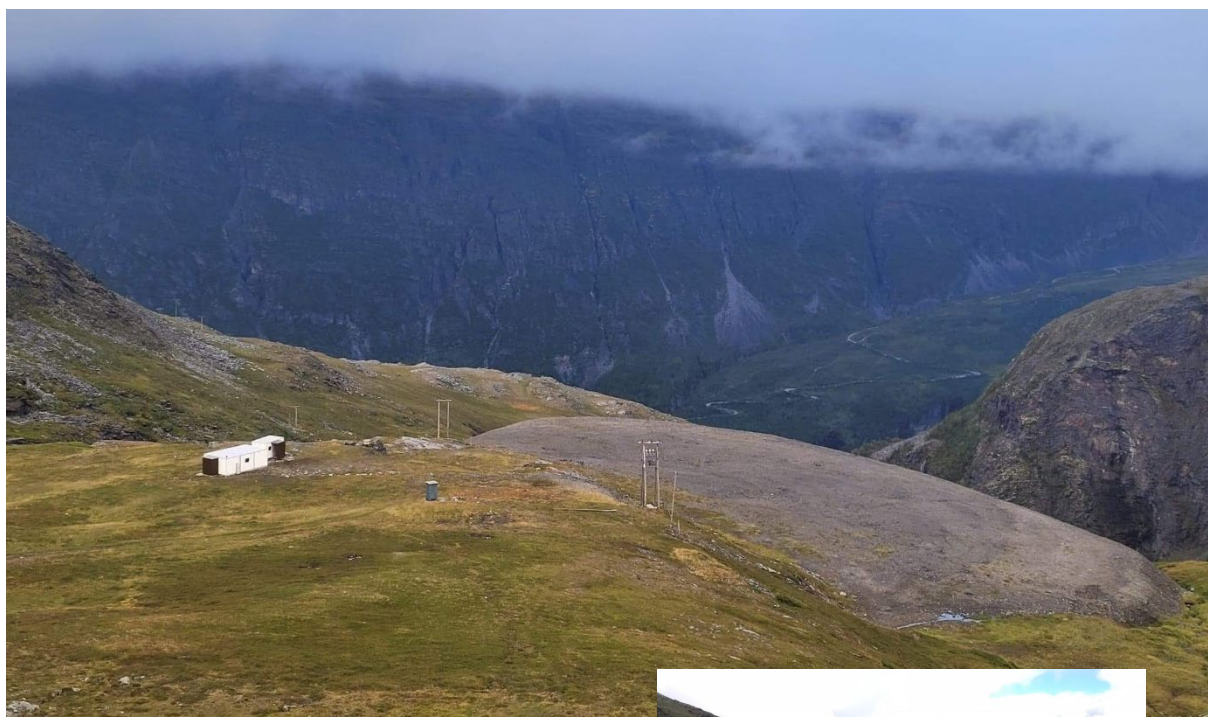

Detaljplan for landskap og miljø

Ny driftshytte T3, Ørndalen

Guoláš kraftek

Troms Kraft Produksjon AS
23/6-2023

1. Bakgrunn

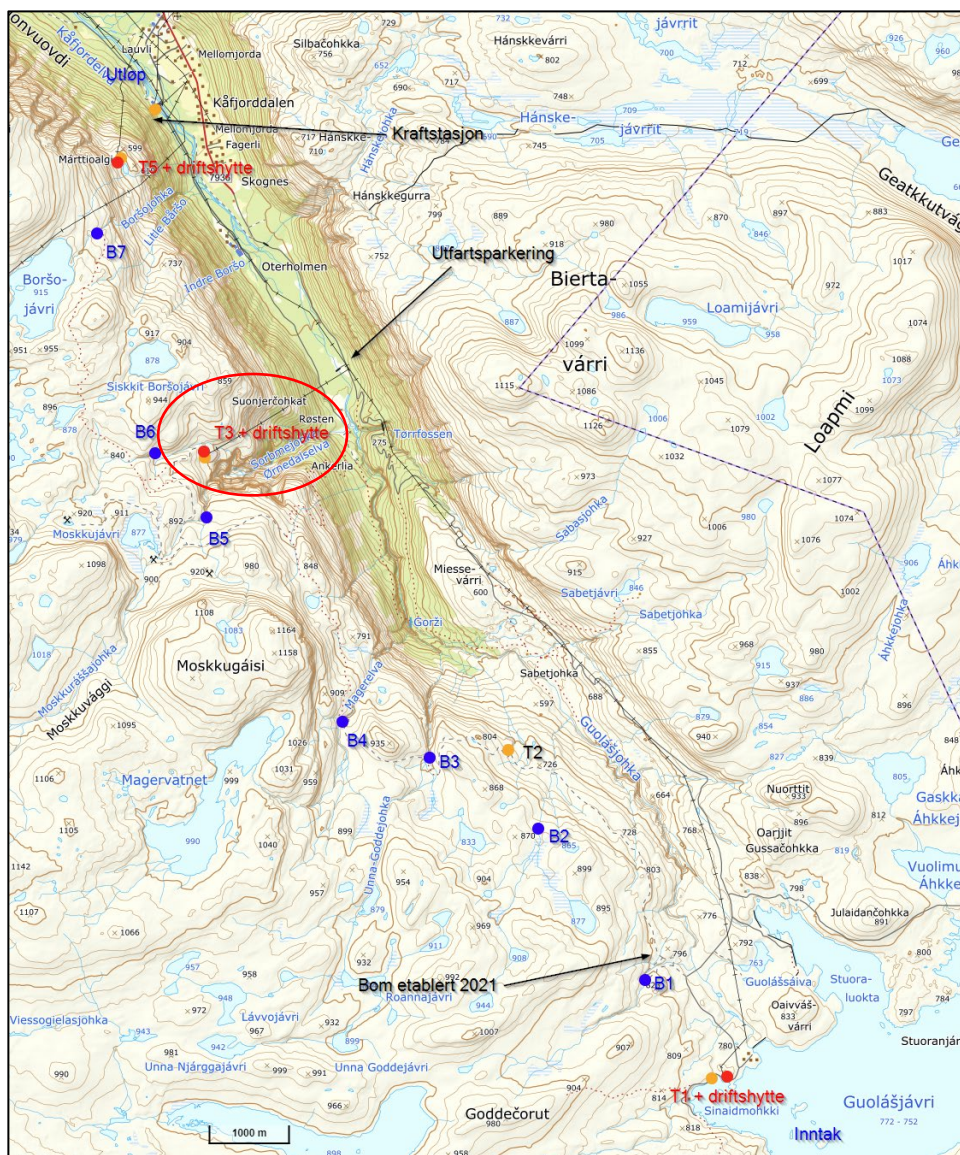
Under byggingen av Guoláš kraftverk i 1967-68 ble det etablert en driftshytte ved tverrslag T3, Ørndalen, nedstrøms bekkeinntak B6. Hytta brant ned i august 2018. Høsten 2019 etablerte TKP ny driftshytte til erstatning for den gamle, men den nye hytta ble flytta 40 m og fikk flere andre endringer.

Oppføring av ny hytte har funksjon som hjelpeanlegg til kraftverksdriften og må derfor saksbehandles som hjemlet i vassdragskonsesjonen (dvs. unntatt fra byggesaksbehandling etter PBL). Nødvendige tillatelser ble imidlertid ikke innhentet i dette tilfellet. Denne miljøplan beskriver behov og «som bygget» som grunnlag for etterskuddsvis saksbehandling av byggetillatelse.

Troms Kraft Produksjon AS er konsesjonær for Guoláš kraftverk. Guoláš kraftverk er videre hjemlet i vassdragskonsesjon av 14. juni 1968

1.1 Orientering

- Overføringstunnelen har 4 tverrslag, omtalt som T1 til T5, hvor T1 er beliggende nærmest magasinet og T5 nærmest kraftverket.
  - Tverrslag T4 var prosjektert, men kom aldri til utførelse; for å unngå forvirring rundt tegningssettene har imidlertid ikke nummereringa blitt korrigeret.
  - T1 er i noen dokumenter navngitt som «tverrslag inntak».
  - T5 er toppen av den gamle taubanen, med bl.a. sandfang og finvaregrind.
- Det er bygd 7 bekkeinntak, navngitt B1 til B7. Bekkeinntak B1 er nærmest magasinet.

2. Tillatelser

2.1 Hjemmel

Gammel hytte har vært betraktet som hjelpeanlegg til kraftverksdriften, hjemlet i vassdragskonsesjonen til kraftverket. Vi har imidlertid ikke gravd frem noe spesifikt vedtak i denne saken, og vi vet heller ikke om det finnes et særskilt vedtak for denne hytta fra 60-tallet. Vi tviler på at dette foreligger sett i lys av datidens presisjonsnivå på tekniske planer, men alle involverte parter har vært godt kjent med bygget helt siden byggeår.

Vi omsøker med dette at oppføring av ny hytte, likt som for den gamle hytta, godkjennes som hjelpeanlegg til kraftverksdriften.

D37 har tidligere anført at konsesjonen kan hjemle nødvendige hjelpeanlegg til kraftverksdriften, men den hjemler ikke uten videre bygging av «turisthytter». Vi tar ikke stilling til denne påstanden. Begge hyttene er nødvendig for kraftverksdriften, men om NVE deler D37s påstand så kan den åpne sidehytta låses.

2.2 Arealplanstatus

Reguleringsanlegget til Guoláš kraftverk er ikke inntatt i kommunal arealplan, ei heller verken gammel eller ny hytte. Gjeldende sone i arealplan er LNFR.

2.3 Grunnrettigheter

Gammel hytte har vært beliggende på Statskogs grunn (gnr/bnr 24/5) og har vært inkludert i leieavtale for reguleringsanlegget for øvrig.

I det hytta ble flyttet 40 m så ligger den nå på gnr/bnr 24/55 som eies av Vestre Kåfjord Fjellsameie. Det er ikke opprettet grunneieravtale med aktuell grunneier, men vi er i dialog med grunneier og festeavtale vil tegnes etter at offentligrettslige tillatelser er avklart.

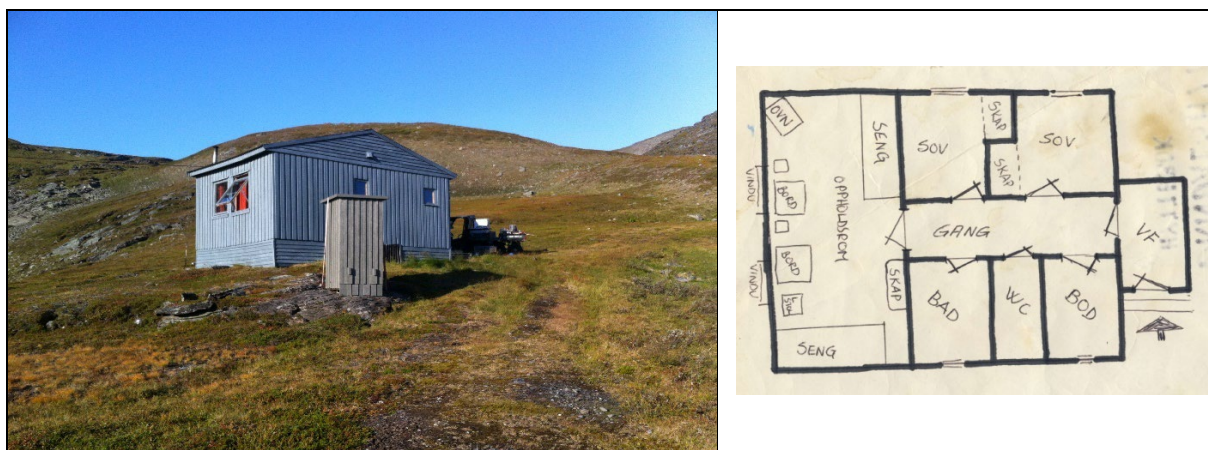
Utedoen er fremdeles beliggende på Statskogs grunn.

3. Nærmere om tidligere hytte

Tidligere hytte ble bygd i forbindelse med kraftutbyggingen i 1967-68 og har blitt stående siden. Hytta hadde to soverom og stue, men sengeplass til flere. Hytta ble regelmessig besøkt av tredjeperson og dessverre har det vært en historikk med mye hærverk på hytta hvor både fast og løst inventar har fått store skader. Det har vært branntilløp og generelt ufin oppførsel. Vi har gjennom årene funnet at hytta får stå mest i ro ved at den står ulåst. Etter hvert har det blitt en praksis hvor TKP har lemna hytta ulåst slik at den kan brukes som skjelter for forbipasserende fjellfolk, samtidig får hytta også stå i fred. Vi har selv hatt et eget rom som har vært avlåst for lagring av egne effekter.

Vi har ingen informasjon om presis hvordan brannen startet, men det er ikke utenkelig at den kan ha vært påtent. Hytta var ikke i bruk av TKP i den aktuelle perioden.

Bilde av og planløsning på gammel hytte

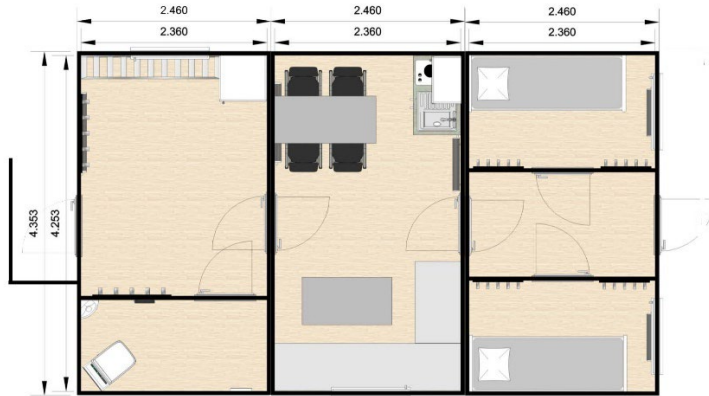

4. Nærmere om «som bygget»

4.1 Byggutforming

Da hytta brant ned ble det etter et forsikringsoppgjør vedtatt at TKP skulle etablere en ny driftshytte som erstatning for den gamle. Valget falt på tre «letthus»-brakker som flys opp med helikopter og kobles sammen i serie. Hver brakke er 2,5 x 4,4 m slik at total brakkestørrelse får en grunnflate på 7,5 x 4,4 m fordelt over én etasje med flatt tak. I tillegg kommer et mindre takoverbygg på 1,3x1,8 m foran inngangsdøra.

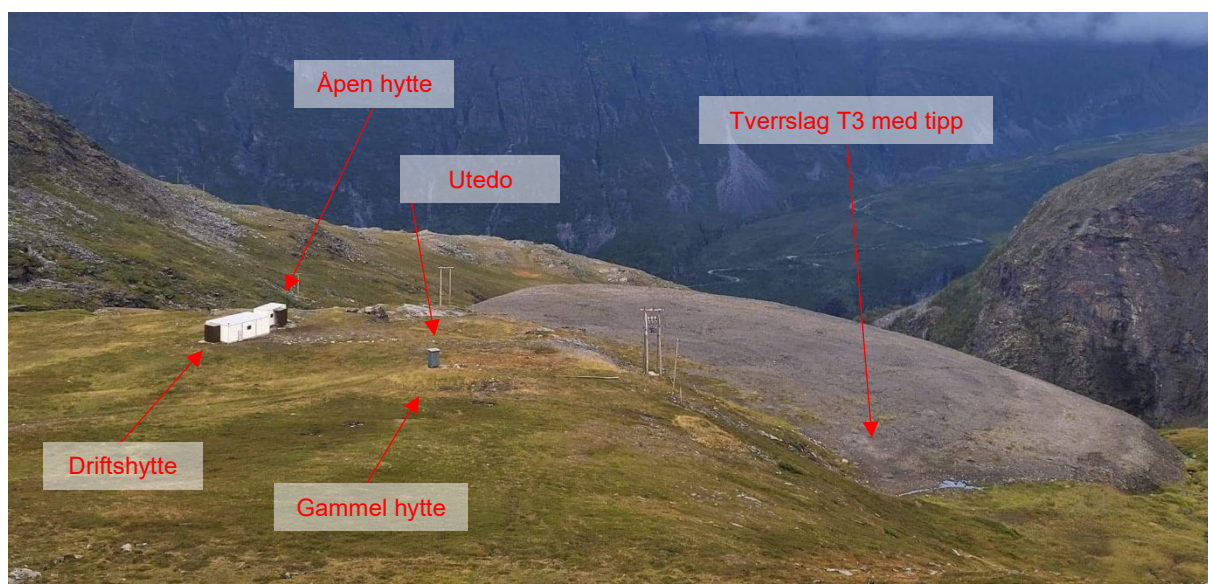
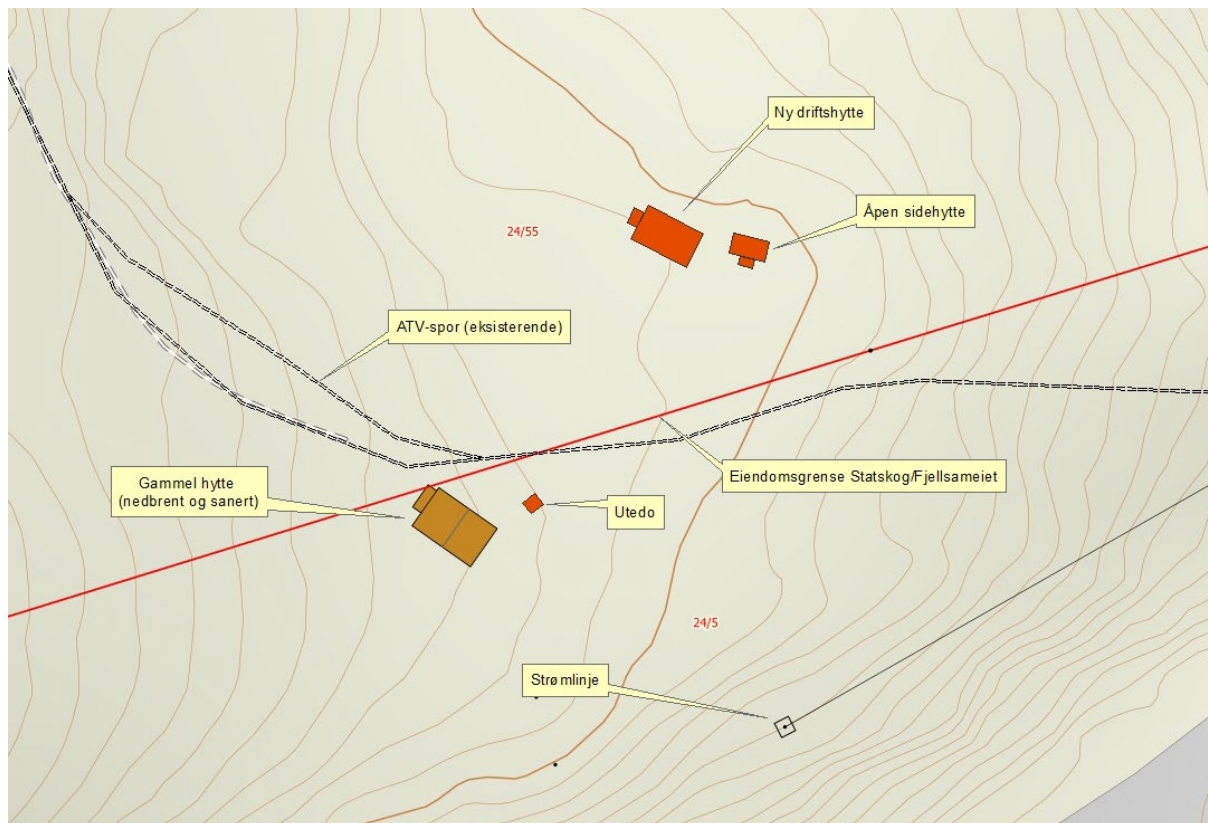
Planløsning og bilder:

4.2 Situasjonsplan

Det ble internt i TKP fattet en beslutning i felt om at den nye hytta skulle flyttes 40 m NØ. Dette skyldtes at opprinnelig hytteplassering sto på løsmasser. Det ville da være behov for mer omfattende fundamentering, bl.a. med innflyving av minigraver. Den nye plasseringen ville derimot fundamenteres direkte på berg med mer begrenset betongarbeid. Dessuten er den nye plasseringen mindre vindutsatt, hvilket også var en fordel for hytteplasseringen.

Det ble ikke reflektert rundt at noen tredjepart kunne ha innvendinger mot denne mindre forflytningen. Det ble heller ikke reflektert rundt mangelen på planbehandling.

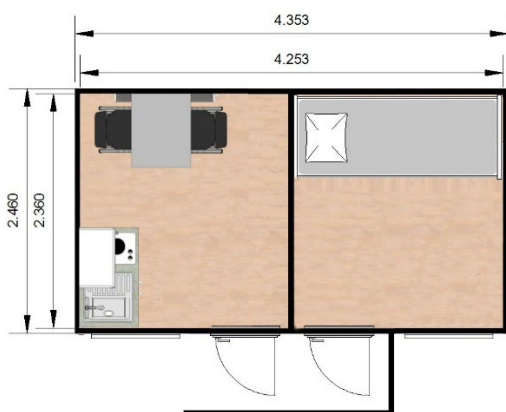
Overordnet situasjonsplan er vist i vedlegg.

4.3 Åpen sidehytte

Vi kjenner dessverre til historikken med pøbelstreker og hærverk ved den gamle hytta, og erfarer at hytta får stå i fred så lenge den står ulåst. Vi hadde imidlertid ikke lyst til å forlate den nye hytta ulåst, men vi ønsker denne låst slik at vi har forutsigbare forhold når våre arbeidere kommer. På bakgrunn av dette besluttet vi å løfte opp en mindre selvstendig brakke på 2,5 x 4,4 m som ble plassert 3,2 m fra hovedhytta. Tilsvarende som for hovedhytta er det også her etablert et mindre takoverbygg på 0,9 x 1,8 m foran inngangsdøra. Formålet med denne sidehytta er, i prioritert rekkefølge:

1. Hytta lemnes ulåst slik at hovedhytta får stå i fred.
2. Hytta fungerer som avlastningshytte for oss selv i de tider hvor vi har intensivt arbeid i området. Dette er et reelt behov, og vi har allerede selv hatt flere overnattingsdøgn i denne hytta.
3. Hytta tjener som redningshytte i tilfelle brann på den andre. Etter «Svalbardkonseptet».

Allerede kort tid etter nyoppføring så er låssylinderen på begge dørene tettet igjen med fugemasse slik at de ikke lar seg låse. Det er ukjent for oss hvem som har gjort dette.

Planløsning (skisse)

Sett fra hovedhytta

«Minikjøkken» i venstre rom

Sittegruppe i venstre rom

Køyeseng i høyre rom

4.4 Utedo

Utedoen fra den gamle hytta overlevde brannen og står fortsatt. Den er fra 2014 og holder ok stand. Driftshytta har egen cinderella-do, så utedoen er kun til nytte for besøkende til den åpne hytta. Utedoen er eneste gjenværende bygg på Statskogs grunn.

5. TKPs behov

Guoláš kraftverk er bygget med en 15 km lang tilløpstunnel mellom kraftverket og Guolášjávri magasin. Tunnelen har 4 tverrslag og 7 bekkeinntak. Adkomsten til bekkeinntak og tverrslag er imidlertid kronglete; først 15 km på anleggsvei opp til magasinet, deretter like langt på ATV-spor tilbake langs tunneltraséen. Ved drift og vedlikehold av bekkeinntakene og overføringstunnelen så har vi behov for et sted å huse egne og innleide arbeidere ved planlagt arbeid som varer over flere dager. Vi erfarer også at været i høyfjellet fort kan endre seg og vi har derfor behov for sikker nødbivuakk for egne arbeidere på dagsjobber i anlegget. Dette innebærer behov for oppholdsrom og flere soverom. Behovet er reelt.

TKP har i dag tre driftshytter i reguleringsanlegget langs tunnelaksen som tjener samme formål:

- Ved tverrslag T1, nær inntak Guolášjávri (32,5 m², 2 sengeplasser)
- Ved tverrslag T3, Ørndalen (denne)
- Ved tverrslag T5, Márttioalgi, på toppen av den nedlagte taubanen

De øvrige hyttene er låst. Plasseringen ved tverrslag T3 er sentralt og gunstig for drift av reguleringsanlegget. Dette er i umiddelbar nærhet til bekkeinntak B5 og B6, samt tverrslagstunnel T3. Det er videre kurant ATV-adkomst til bekkeinntak B7. Ved arbeid på bekkeinntak B1-3 og tverrslag T1-2 vil arbeidere heller kunne pendle til driftshytta ved Guolášjávri eventuelt ned til Kåfjorddalen.

Det er ikke enkel adkomst mellom B7 og T5; arbeid på T5 holdes derfor adskilt fra arbeid andre steder i reguleringsanlegget.

6. Virkninger for tredjepart

6.1 Reindrift

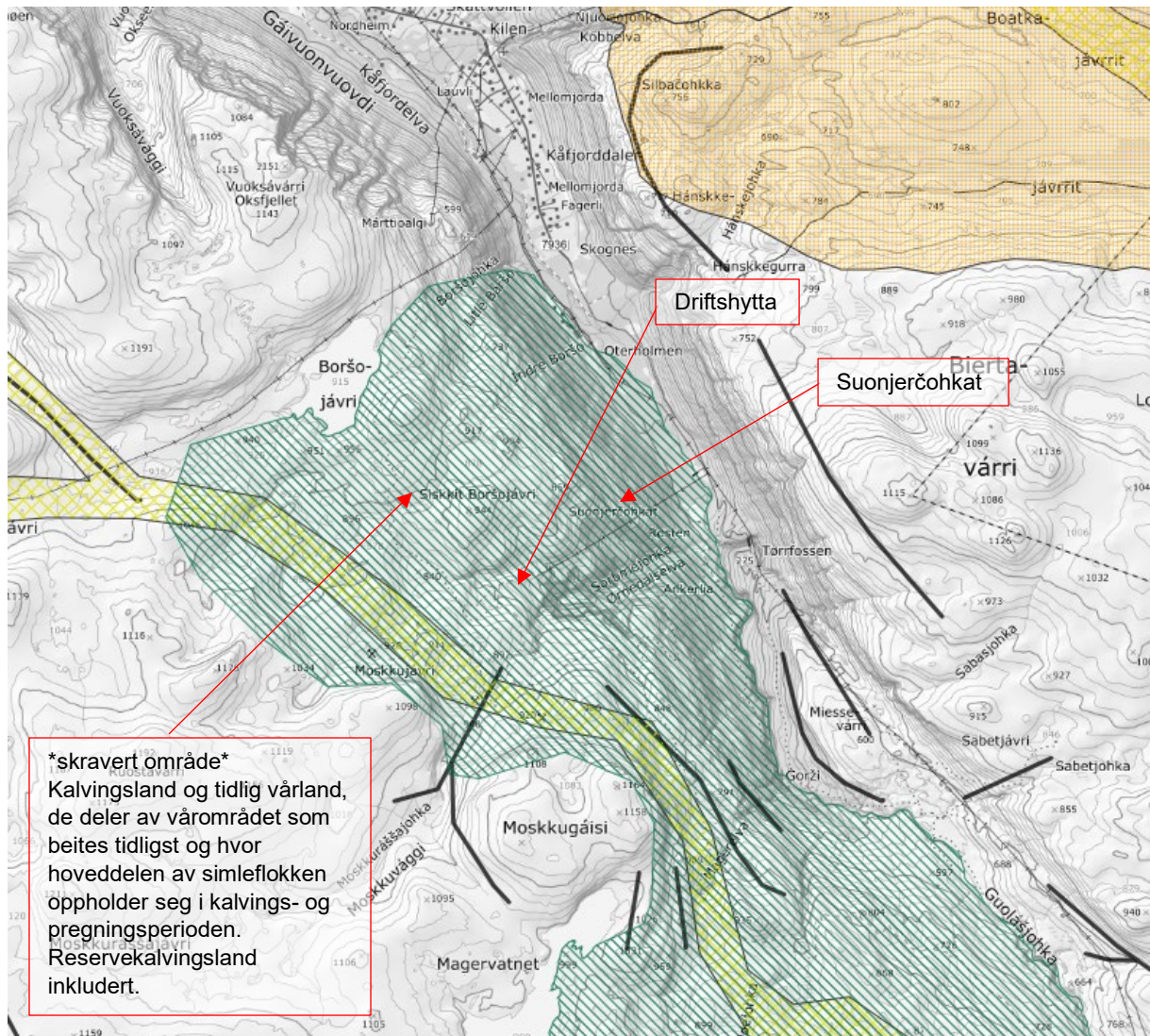
Reinbeitedistrikt 37 («D37») hørte rykter om at TKP forberedte reetablering av hyttene og skrev 23. august 2019 et brev til TKP med henstilling om at hytta ikke reetableres på den samme plassen, alternativt at den må låses for allmennheten slik at den kun er tilgjengelig for TKPs personell i forbindelse med arbeid. Henstillingen var begrunnet. På dette tidspunktet var fundamentarbeidet påbegynt, men innflyvingen av brakkene skjedde ikke før påfølgende uke.

Brevet ble sendt til konsernet og kom dermed ikke frem til riktig saksbehandler i produksjonsselskapet før vi ble purret direkte av distriktet 27. august 2020. Reindrifas synspunkt var derfor ikke kjent for oss før lenge etter at byggingen var ferdigstilt. Brevet er vedlagt her.

6.1.1 Distriktets bruk

I etterkant av utbyggingen har vi hatt dialogmøter og brevvekslinger med D37. Vi har forstått distriktets bruk av området slik:

- Området rundt Ørndalen utgjør D37 sine viktigste beiteområder for rein, dette er kjernen i kalvingslandet og også sommerbeitet i sin helhet for distriktet.
- Ryggen Suonjerčohkat mellom Ørndalen og Kåfjorddalen er én av få trekkruter for rein mellom Kåfjorddalen (lavlandet) og høyfjellet.
- Suonjerčohkat representerer tidlig snøfritt beite siden det er lavereliggende og solvendt. Slikt beite er mangelvare for D37 som ellers stort sett består av høyfjell.
- Beitebruken av området er sårbart for forstyrrelser av menneskelig aktivitet med hunder og kjøretøy. Det er særlig viktig å unngå trafikk inn i området i kalvings- og pregningstiden, dvs. mai og juni.

6.1.2 Distriktets anførsler

Følgende har vært anført av D37:

1. En åpen hytte på dette stedet tiltrekker seg turfolk inn i et sårbart område for reindrifta med kalving. Hytta bør derfor stenges for publikum.
2. Ved at hytta er flytta vekk fra opprinnelig plassering så har den nå fått en uønsket barrierevirkning midt på en bank i terrenget hvor reinen trekker på vei til Suonerčohkat. Den tidligere hytteplasseringen lå også ugunstig til, men den marginale flyttingen på 40 m, samt at bygget er tverrstilt (pluss et ekstra bygg i bredden) på platået forverrer situasjonen.
3. Utformingen av bygget for øvrig er av underordnet betydning. Reinen er mindre forstyrret av byggets hvitfoliering.

Her er vist hvordan driftshytta i følge D37 sperrer for trekkruta fra sør mot Suonjerčohkat. Bilde tatt fra sør.

6.1.3 Litteratursøk

Reindriftsinteressene i dette området er belyst gjennom to fagrapporter for KU for Statnetts 420-linje:

- Ask Rådgivning (2009): Fagrapport reindrift, side 81-84
<https://www.statnett.no/globalassets/her-er-vare-prosjekter/region-nord/balsfjord-skaidi/fagrapport-og-temakart-reindrift.pdf>
- Ask Rådgivning (2011): Tilleggsutredning for tema reindrift for nye alternativer
<https://www.statnett.no/globalassets/her-er-vare-prosjekter/region-nord/balsfjord-skaidi/fagrapport-reindrift-balsfjord-hammerfest.pdf>

Alternativ 1.5 er sammenfallende med driftshyttas plassering. Alternativ 1.0 går 4-5 km nærmere Guolášjávri. Fagrapportene støtter beskrivelsene fra D37. Herfra siteres (2011):

Sommerbeitene er generelt høytliggende og mot nord meget kupert med stort innslag av stein og ur. Størstedelen av arealet ligger mellom 700 og 1365 m.o.h., og snømengdene er store slik at deler av beitene er snødekte til ut i juli. Dalene er dype og bratte, men frodige. (...)

Ut i fra det totale bildet av beitetypen i distriktet kan man si at tidlig snøbart kalvingsland er av største verdi fordi det er relativt små arealer av denne typen. Godt kalvingsland er avgjørende for lav kalvedødelighet. (...)

Siden det er overvekt av høytliggende beiter er de lavereliggende og tidlig snøbare områdene i øvre del av Kåfjorddalen og rundt Guolasjavri av stor betydning. Dette er de områdene som kan benyttes i den første delen av kalvingsperioden. Disse områdene er samtidig utsatt for inngrep og forstyrrelse, særlig i form av friluftsliv og turisme i Kåfjord, og kraftutbyggingen i Gulas. Anleggsveien til kraftanlegget åpner for mer menneskelig aktivitet, ved siden av at oppdemmingen som skjedde på 60-tallet beslagla lavereliggende arealer og hindret naturlige trekkveier. Inngrep og forstyrrelser i kalvingsland kan gi store unntakelseseffekter, derfor er gjenværende arealer her som er relativt uforstyrrete meget viktige. (...)

Trekk- og drivingsleier har stor betydning innenfor reindriften fordi det er her de naturlige bevegelsesmønstrene til dyrene går, de kan derfor ikke flyttes til nye områder. Det går trekkleier rundt Moskkugaisa som blir mye brukt i kalvingsperioden og som derfor også er av stor verdi. Alternativ 1.5 går ut fra 1.0 ved Magervatnet og følger en trase som ligger nord for de mest intensivt brukte kalvingsområdene, men også her er det kalving. Alternativ 1.5 kommer for øvrig i konflikt med trekk opp fjellryggen Suonjerčohkat som er et av få steder hvor dyrene kan komme opp fra Kåfjorddalen som ellers har stup på alle sider. Langs denne fjellryggen er det for øvrig også gode grøntbeiter.

Verdien av kalvingslandet og trekkveiene som berøres av alternativ 1.0 i fra Magervatnet og ned mot distriktsgrensen i bunnen av Kåfjorddalen vurderes som stor. Kalvingslandet som berøres av 1.5 (dvs. området rundt driftshytta, red. adm.) vurderes til middels/stor verdi, og trekkveiene til stor verdi.

Trekkleier går opp fjellryggen til Suonjeröohkat. Her sett fra Kåfjorddalen. Foto: Ask rådgining (2011) med anførsel TKP

6.2 Friluftsliv

Driftshytta til TKP har vært betraktet som en ettertraktet destinasjon for turfolk. Hytta har tjent ulike formål:

- for turfolk som ønsker å trekke innomhus for pause
- som nødhytte om det skulle blåse opp
- som base for jegere o.a. som overnatter her over flere dager.

Normalt benyttes utfartsparkeringa ved Ankerlia som utgangspunkt. Herfra følger stiene opp på sørsiden av Ørndalen for å klatre opp på platået. Alternativt går det også turruter langs ATV-sporet fra Guolášjávri fra sør.

Driftshytta (navngitt «Ørndalshytta» i informasjonsmateriell fra kommunen) er anført som destinasjon på Kåfjord kommunes turkart. Dette er igjen gjengitt på skilt ved flere sentrale stiskiller og utfartsparkeringer. Slik beskrives turløypa mot «Ørndalshytta» (gulet ut av TKP):

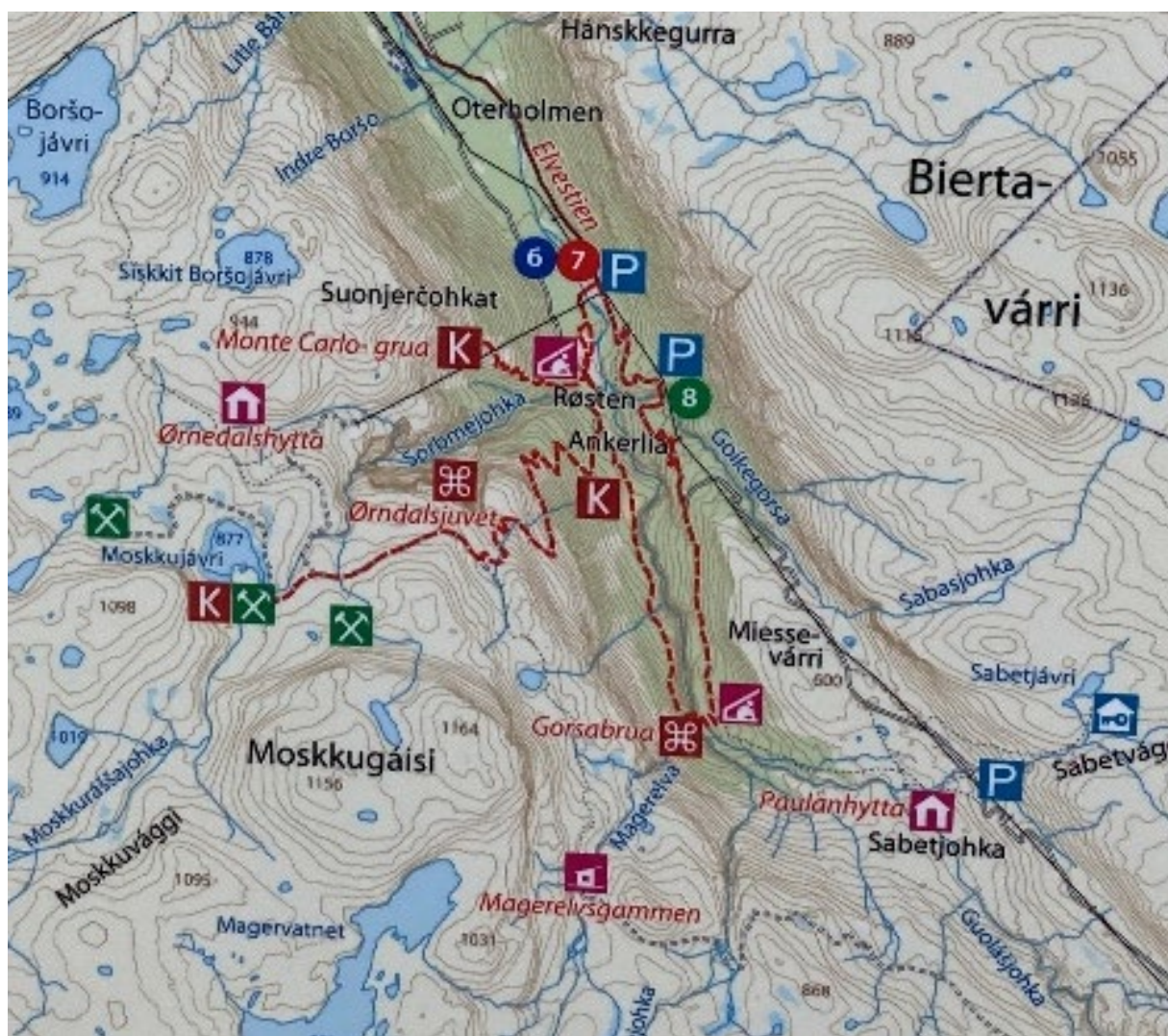
7 Moskkuháisi gruver

Start Parkeringsplassen i Ankerlia

Lengde 13 km t/r

Turen følger den gamle rallarveien som svinger seg opp fjellsiden. Selv om «sikk-sakk-veien» er fin, er turen slitsom, med en høydeforskjell på 900 meter. Etter knappe fem kilometer deler veien seg. Herfra er det cirka 11 km til Guolášjávri. De gamle anleggsveiene i fjellet egner seg for terrengsykling. 300 meter før Moskkuháisi er det et stikryss. **Fra krysset er det 1,8 km ned til en hytte, som også kan brukes til overnatting.** Her fra toppen av Ørnedalen gikk den gamle linebanen som fraktet malmen ned fjellsiden. Les mer om Monte Carlo-gruva, Moskkuháisi gruver i Torleif Lyngstads bok «Birtavarre Gruber 1898-1919 i ord og bilder.»

Kåfjord kommune har vært tydelig på at de ønsker å beholde hytta åpen for å bidra til folkehelse, rekreasjon, matauk og trivsel. Fra lokalt hold er dette små positive goder som kraftutbygginga bringer med seg lokalt.

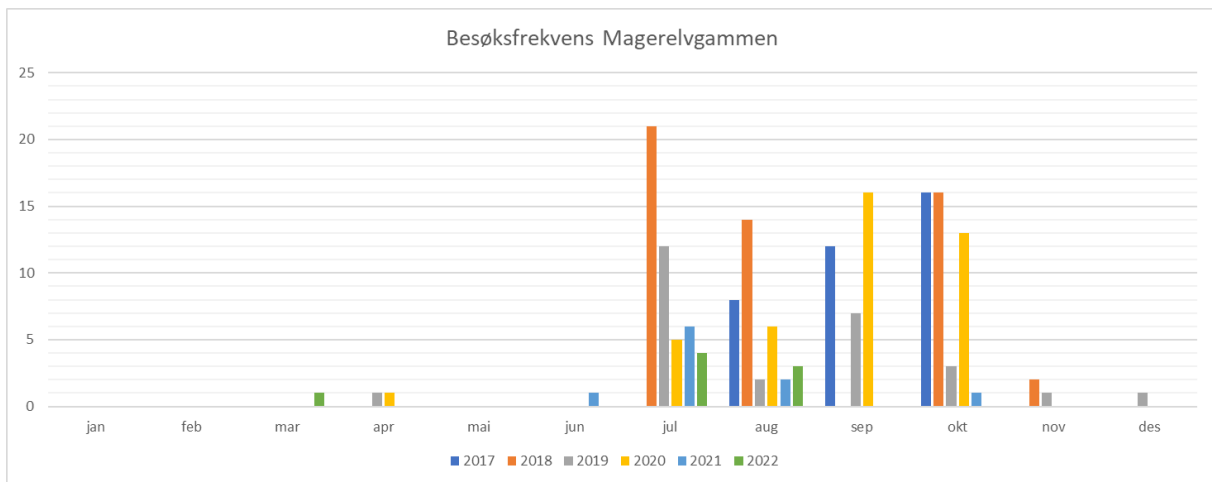
6.3 Forholdet til ATV-ferdsel

6.3.1 Vedtak om bom på ATV-sporet

I følge D37 skal det ha vært mye trafikk med ATV og biler innover kjøresporene nordover fra Guolášjávri på vestsiden av Kåfjorddalen. Mye av denne ATV-trafikken skal ha hatt driftshytta i Ørndalen som destinasjon, via Magerelvgammen (ref D37), dette gjelder spesielt under småviltjakta om høsten. NVE fattet i 2022 vedtak om et nærmere angitt punkt som vi definerte som anleggsveiens slutt. Kjøring utenfor dette punktet måtte betraktes som motorisert ferdsel i utmark og krever disp fra Kåfjord kommune. Punktet ble sperret med bom allerede høsten 2021.

6.3.2 Besøkslogg på Magerelvgammen

Det er bygd en gamme ved Magerelva av lokale ildsjeler. Besøksprotokollen her viser til følgende besøksstall:

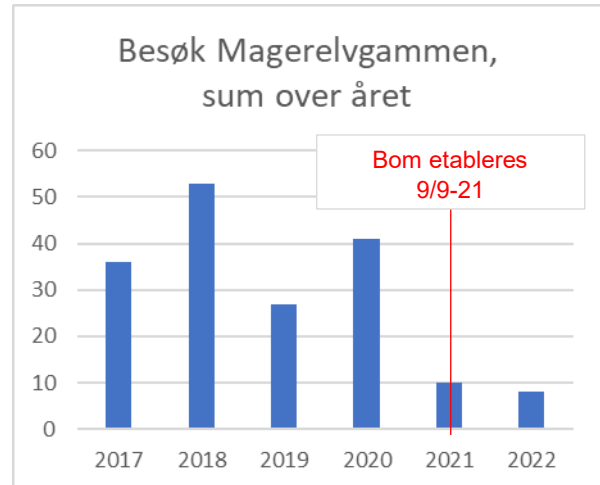

Besøksfrekvensen tyder på at gammen er svært sjeldent besøkt vinter og vår. Det er først sommer- og høst juli til oktober at det er besøk av betydning. Hvorvidt gammen er nedsnødd hele vinteren og av den grunn ikke besøkes, vites ikke.

Driftshytta hadde en tilsvarende hyttebok, men den gikk dessverre tapt i brannen. I den grad man kan anta at Magerelvgammen er representativ for besøksfrekvensen i Ørndalen så kan man forvente at hytta genererer lite trafikk til fjellet i juni, den mest sårbare fasen for reindrifta.

Med så lite tallgrunnlag er det for øvrig ikke grunnlag for å si noe sikkert om bommen på ATV-sporet påvirker besøkstallene på gammen. Besøkstall i 2021 og 2022 er imidlertid vesentlig lavere enn foregående år (8-10 mot 27-53 tidligere år).

Vi vil for øvrig anføre at besøkstallene uansett er å betrakte som beskjedne, med i middel 5-10 besøk pr måned i «høysesong».

6.4 Kulturminner og annet

Nær sagt alt areal rundt hytta har vært beslaglagt til byggeaktivitet fra TKP på noe tidspunkt etter 1968. Vi har ikke utført særskilte kulturminneundersøkelser eller kartlegging av natur, men vurderer det som usannsynlig at byggingen her berører slike verdier.

7. Omsøkt løsning

7.1 Primært utgangspunkt TKP

TKP omsøker med dette at bygningsmassen ved T3 beholdes slik den står i dag med både endret situasjonsplan og endret bygoutforming. Etter endelig fattet vedtak vil vi sørge for nødvendig grunneieravtale og disp fra kommunal arealplan.

Vi omsøker videre at den åpne sidehytta får beholdes åpen slik den står i dag. Vi forventer at den nye bommen på ATV-sporet fra Guolášjávri bidrar til å holde besøksfrekvensen naturlig nede. Og at besøkene fra turfolk til driftshytta uansett vil være mest i bruk utover seinsommeren når snøen er gått og høsten når jakta starter.

7.2 Sekundær løsning

Sekundært omsøker vi at bygningsmassen beholdes slik den står i dag, men at også den åpne hytta låses. I så fall elimineres all utfordring med fotturisme til dette området. Da må også kommunalt informasjonsmateriell skrives om. Vi har behov for alle overnattingsfasiliteter, så vi ønsker å beholde også sidehytta selv om den låses for publikum.

7.3 Aktuelle avbøtende tiltak

Vassdragskonsesjonens vilkår pkt. 20 siteres:

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Følgende avbøtende tiltak kan vurderes. Dog innstiller ikke TKP på at noen av disse tiltakene skal pålegges, men den endelige myndighet til å pålegge dette tilligger NVE:

- 1) Tidsavgrenset låsing. Reindriftas største bekymring er at en åpen hytte vil generere trafikk inn på fjellet i kalvings- og parringsperioden. Dette kan reduseres ved å låse hyttene i mai-juni, men at hyttene står åpen i juli-april.
- 2) Flytting. Byggene er lett fundamentert og kan løftes til en annen lokasjon med begrenset arbeidsinnsats. Om NVE etter en helhetsvurdering finner det formålstjenlig at hyttene flyttes tilbake til opprinnelig sted så etterkommer vi dette. TKP ønsker ikke dette da vi vurderer dagens plassering til å være mest gunstig.
- 3) Samle de to byggene. Om byggene vurderes å ha en stor barrierevirkning så kan de samles vegg-i-vegg.
- 4) Foliering. Dagens bygg er hvitfolierte og kan sees fra Kåfjorddalen om man vet at de er der. De kan derfor folieres i en kamuflasjefarge om nødvendig. TKP mener ikke dette er unødvendig all den tid dette ikke har vært et etterlyst tiltak fra noen parter. Hvit er for øvrig den riktige kamuflasjefargen i størstedelen av året...
- 5) Vi ønsker at utedoen får stå slik den står, men om ønskelig kan den samlokaliseres med de øvrige hyttene eller rives i sin helhet.

8. Vedlegg

- Situasjonsplan
- Brev D37 til TKP